

Språk och uttryck i gamla regler

Läsning av många äldre lagar, stadgor och liknande ger oss en bild av språket men även en hel del regler som numera får ses som kuriosas. Här noteras några exempel.

Kungl. Maj:ts nådiga Byggnadsstadga för rikets städer (1874) förbjöd färg som kunde skada ögonen;

Byggnad må utvändigt ej strykas med oblandad vit färg, utan bör färgen lämpas så, att han icke blir för ögonen menlig eller besvärlig. Likande text upprepades i byggnadsordningen för Karlstad 1876.

Kungl. Maj:ts nådiga reglemente för trafiken på Statens Järnvägar (1862) anger bland allmänna föreskrifter;

Allmänheten äger att av alla vid Statens Järnvägar anställda tjänstemän och betjäning fordra ett hövligt och tjänstvilligt bemötande, varmed bemälda tjänstemän och betjäning, å sin sida, äga att åtnjuta det hägn, som gällande författningar dem tillförsäkra.

Kung Maj:ts nådiga ordningsstadga för rikets städer (1862) anger i § 3;

Far man överdådigt fram, så att annan därav skadas kan, å allmän väg, gata eller torgplats, därom skrivs i 11 kap 15 § Strafflagen. Till böter från och med två till och med tjugo riksdaler är den förfallen, som, utan att göra sig skyldig till ansvar enligt nämnda lagrum, likväl å gata, torg eller annan allmän plats kör eller rider ovarsamt, eller vid vändningar i gathörn eller vid färd mellan gård och gata kör eller rider annorlunda än med stor varsamhet.

Lag ”Innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar” från 1902 behandlar i huvudsak rättigheter att dra fram ledningar och ansvar för skador på dessa. I § 7 finns följande undantag för ansvar;

För skada orsakad av inverkan av elektrisk ström för anläggning som har egen generator eller transformator ansvarar anläggningens innehavare. Har skada tillkommit genom händelse av högre hand, vare anläggningens innehavare ej ansvarig för skadan, där han icke genom iakttagande av föreskrivna skyddsåtgärder afvända densamma.

Karlstads brandordning 1869 har många paragrafer om sotning och om stadens sotare, bland annat skrivs i § 58

Visar sotaren eljest tredska, försummelse eller vårdslöshet i sina åligganden, plikte med en till tre månaders lön eller miste tjänsten, efter omständigheterna.

Av ålder har kungörelser upplästs från predikstolarna och där fick alla höra nya lagar. Redan Karl XII (1682-1718) ville begränsa läsandet och förordnade att kungörelserna skulle anslås å kyrkodörren i stället för att uppläsas. Men läsandet kom tillbaka.

Efterhand utvecklades tidningarna och uppläsningen blev mindre viktigt. Nyttan minskade också eftersom gudstjänsten inte längre var samlingsstillfällen. Prästerna ansåg att det var betungande och störde den religiösa ceremonin. Först år 1894 kunde man minska uppläsandet till de fall där det var stadgat i lagen eller föreskrevs särskilt av t.ex. landshövdingen.

Läs och begrunda språket i alla de regler som klubben har på hemsidan under avsnittet (Lagar 1340 – 1986) där finns även byggnadslagarna.